

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

«26» червня 2017 р.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

(01033, м Київ, вул. Жилинська, 14)

Суб'єкта права на конституційне подання

«47» народних депутатів України

Уповноважені за дорученням:

1. Залізнюк Віктор Валентинович

01008, Україна, м. Київ, вул. Грушевського, 5

Ел. пошта: v.zaliznyuk@pysarenko.com.ua

2. Крохмалюк Людмила Петрівна

01008, Україна, м. Київ, вул. Грушевського, 5

Ел. пошта: l.krochmalyuk@pysarenko.com.ua

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ

щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 5 розділу III «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» від 2 березня 2015 року № 213-VIII в частині скасування з 1 червня 2015 року норм щодо призначення щомісячного довічного грошового утримання державних службовців та статті 90 Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 року № 889-VIII

При прийнятті Закону України від 10.12.2015 року № 889-VIII «Про державну службу» (джерело опублікування: Голос України, 2015, 12, 31.12.2015 № 250) та внесення змін чинних законодавчих актів України щодо

пенсійного забезпечення Законом України від 2 березня 2015 року № 213-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів У країни щодо пенсійного забезпечення» (джерело опублікування: Голос України, 2015, 03, 12.03.2015 № 44) звужено зміст та обсяг існуючих прав і свобод певної категорії громадян та порушено принцип стабільності правового регулювання, як складової верховенства права.

Це обґрунтовується нижченаведеним.

I. Україна є правовою державою, в якій визнається і діє принцип верховенства права, Конституція України має найвищу юридичну силу, закони приймаються на її основі і повинні відповідати їй (стаття 1, частини перша, друга статті 8 Основного Закону України).

Відповідно до Конституції України державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову; органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (стаття 6, частина друга статті 19).

Відповідно до частини першої статті 8 Конституції України в Україні визнається й діє принцип верховенства права. Складовою верховенства права є принцип правової визначеності, основу якого утворює ідея передбачуваності очікування суб'єктом відносин визначених правових наслідків (правового результату) своєї поведінки, яка відповідає наявним у суспільстві нормативним приписам.

Конституційний суд України у своїх рішеннях неодноразово наголошував на тому, що принцип правової визначеності вимагає ясності й однозначності правової норми й забезпечення того, щоб ситуації та правовідносини залишалися передбачуваним (правові позиції Конституційного Суду України в рішеннях від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010, від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010, від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011).

Такий підхід узгоджується з практикою Європейського суду з прав людини, зокрема в рішеннях ЄСПЛ зазначається, що принцип правової визначеності є складовою верховенства права. Крім того, зазначається, що закон має бути доступним та передбачуваним, тобто вираженим з достатньою точністю, щоб дати змогу особі в разі необхідності регулювати його положеннями свою поведінку.

Стабільність правого регулювання проявляється в неприпустимості внесення довільних змін до діючої системи норм і є віддзеркаленням підтримання довіри громадян до законів та дій держави. Збереження розумної стабільності означає, серед іншого, обов'язок законодавця враховувати при зміні умов набуття права на отримання соціальних благ, законні очікування, пов'язані із виконанням (повністю або частково) умов набуття такого права.

Конституційний Суд України в Рішенні від 11 жовтня 2005 року № 8-рп зазначив: «В Україні як соціальній, правовій державі політика спрямовується на створення умов, які забезпечують достатній життєвий рівень, вільний і всебічний розвиток людини як найвищої соціальної цінності, її життя і здоров'я, честь і гідність. Утвердження та дотримання закріплених у нормативно-правових актах соціальних стандартів є конституційним обов'язком держави. Діяльність її правотворчих і правозастосовних органів має здійснюватися за принципами справедливості, гуманізму, верховенства і прямої дії норм Конституції України, а повноваження - у встановлених Основним Законом України межах і відповідно до законів. Зазначені конституційні принципи, на яких базується здійснення прав і свобод людини і громадянина в Україні, включаючи і право на пенсійне забезпечення, передбачають за змістом статей 1, 3, 6 (частина друга), 8, 19 (частина друга), 22, 23, 24 (частина перша) Основного Закону України правові гарантії, правову визначеність і пов'язану з ними передбачуваність законодавчої політики у сфері пенсійного забезпечення, необхідні для того, щоб учасники відповідних правовідносин мали можливість завбачати наслідки своїх дій і бути впевненими у своїх законних очікуваннях, що набуте ними на підставі чинного законодавства право, його зміст та обсяг буде ними реалізовано, тобто набуте

право не може бути скасоване, звужене» (абзаци другий, третій пункту 4 мотивувальної частини Рішення від 11 жовтня 2005 року № 8-рп).

Відповідно до статті 22 Конституції України, конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані. При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

В абзаці третьому пункту 4, абзацах другому, третьому пункту 7 мотивувальної частини свого Рішення від 11 жовтня 2005 року № 8-рп Конституційний Суд України зазначив, що «...конституційні принципи, на яких базується здійснення прав і свобод людини і громадянина в Україні, включаючи і право на пенсійне забезпечення, передбачають за змістом статей 1, 3, 6 (частина друга), 8, 19 (частина друга), 22, 23, 24 (частина перша) Основного Закону України правові гарантії, правову визначеність і пов'язану з ними передбачуваність законодавчої політики у сфері пенсійного забезпечення, необхідні для того, щоб учасники відповідних правовідносин мали можливість завбачати наслідки своїх дій і бути впевненими у своїх законних очікуваннях, що набуте ними на підставі чинного законодавства право, його зміст та обсяг буде ними реалізовано, тобто набуте право не може бути скасоване, звужене.

II. Пенсійне забезпечення державних службовців в період до 01.05.2016 року було врегульоване нормами Закону України "Про державну службу" від 16.12.1993 року. На момент набрання чинності Законом № 213-VIII Закон України «Про державну службу» від 16.12.1993 року передбачав низку прав для державних в тому числі – службовців спеціальний режим пенсійного забезпечення. Зокрема, одним з основних прав статтею 11 Закону визначено право державних службовців на соціальний і правовий захист відповідно до його статусу.

Зазначене право деталізовано у Розділі VII (Матеріальне та соціально-побутове забезпечення державних службовців)

Зокрема статтею 37-1 було регламентовано порядок і умови перерахунку пенсій державних службовців.

Так, Законом України від 16.01.2003 року № 432-IV Закон України «Про державну службу» від 16.12.1993 року доповнено статтею 37-1 у такій редакції:

«Стаття 37-1. Порядок і умови перерахунку пенсій державних службовців

У разі підвищення розміру заробітної плати працюючим державним службовцям, а також у зв'язку із набуттям особою права на пенсійне забезпечення державного службовця за цим Законом відповідно здійснюється перерахунок раніше призначених пенсій.

Перерахунок пенсії здійснюється виходячи із сум заробітної плати, на які нараховується збір на обов'язкове державне пенсійне страхування працюючого державного службовця відповідної посади та рангу на момент виникнення права на перерахунок пенсії».

Таким чином, законом було встановлено право осіб, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця на перерахунок раніше призначених пенсій, виходячи із сум заробітної плати, на які нараховується збір на обов'язкове державне пенсійне страхування працюючого державного службовця відповідної посади та рангу на момент виникнення права на перерахунок пенсії.

Внесеними згідно із Законом України від 17.11.2005 року № 3108-IV із змінами у частину другу статті 37-1 Закону України «Про державну службу» від 16.12.1993 року слова «нараховується збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» замінені словами «нараховуються страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Зазначена законодавча зміна не вплинула на наявність права у осіб, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця, на перерахунок пенсії.

Законом України від 28.12.2014 року статтю 37-1 Закону України «Про державну службу» від 16.12.1993 року викладено у такій редакції:

«Умови та порядок перерахунку призначених пенсій державним службовцям визначаються Кабінетом Міністрів України».

У наслідок зазначених змін, порядок перерахунку пенсій осіб, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця, змінився, але саме право скасованим не було.

III. 28 березня 2015 року набрав чинності Закон України від 02.03.2015 року №213-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» (далі – Закон № 213-VIII). Пунктом 5 розділу III (Прикінцеві положення) цього Закону встановлено застереження щодо особливостей пенсійного забезпечення осіб, які мають право на спеціальний вид пенсій, а саме:

«5. У разі неприйняття до 1 червня 2015 року закону щодо призначення всіх пенсій, у тому числі спеціальних, на загальних підставах, 1 червня 2015 року скасовуються норми щодо пенсійного забезпечення осіб, яким пенсії/щомісячне довічне грошове утримання призначаються відповідно до законів України "Про державну службу", "Про прокуратуру", "Про судоустрій і статус суддів", "Про статус народного депутата України", "Про Кабінет Міністрів України", "Про судову експертизу", "Про Національний банк України", "Про службу в органах місцевого самоврядування", "Про дипломатичну службу", Податкового та Митного кодексів України, Положення про помічника-консультанта народного депутата України».

Зазначеною нормою законодавець поставив, раніше безумовне право осіб, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця у залежність від юридичного факту, настання якого прямо не пов'язане з діями чи бездіяльністю зазначених осіб, а по факту – позбавив їх такого права, чим звузив зміст та обсяг існуючих прав і свобод.

Слід також зазначити, що Закон № 213-VIII складається з двох структурних складових (частин): перша - основна змістовна частина, що містить норми права, які мають бути інтегровані у відповідні законодавчі акти; друга - прикінцеві положення, які відповідають за процесуальний механізм імплементації першої складової.

Після набрання чинності Закон № 213-VIII його основна змістовна частина втрачає чинність, адже його приписи стають тілом тих законів, на заміну яких вони створені (дія вичерпується). Прикінцеві положення не включаються до складу Закону, а виконують функції звичайних допоміжних актів правотворчості, а тому є підстави стверджувати, що розділ III (Прикінцеві положення) Закону не втратив чинності.

Вважаємо, що з метою дотримання принципу правової визначеності як складової верховенства права (стаття 8 Конституції України) правова позиція Конституційного Суду України, викладена в його Рішенні № 6-рп/2007, має бути також застосована при визнанні неконституційним пункту 5 розділу III «Прикінцеві положення» Закону № 213-VIII у частині скасування норм щодо пенсійного забезпечення осіб, яким пенсії призначаються відповідно до Закону України «Про державну службу», оскільки з прийняттям пункту 5 розділу III «Прикінцеві положення» Закону № 213-VIII, окрім порушення принципу правової визначеності, відбулося порушення розумної стабільності правового регулювання суспільних відносин.

IV. Стаття 49 Закону України «Про державну службу» від 17 листопада 2011 року № 4050-VI передбачав перерахунок раніше призначених пенсій осіб, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця.

Однак, норми зазначеного Закону втратили чинність згідно із Законом України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII, фактично так і розпочавши діяти.

V. 10.12.2015 року прийнято Закон України "Про державну службу" № 889-VIII, який набув чинності 01.05.2016 року.

У зв'язку з набуттям чинності зазначеним Законом положення Закону України "Про державну службу" від 16.12.1993 року № 3723-XII, що передбачали перерахунок пенсій осіб, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця, втратили чинність.

Відповідно до статті 90 Закону України "Про державну службу" від 10.12.2015 року, яка набрала чинність з 01.05.2016р., пенсійне забезпечення державних службовців здійснюється відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування". Інші норми, що стосувалися б пенсійного забезпечення осіб, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця, зокрема, в частині здійснення перерахунку пенсій – відсутні.

Законом України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" від 9 липня 2003 року № 1058-IV не передбачено спеціального пенсійного забезпечення для осіб, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця, зокрема і в частині права на перерахунок пенсії державних службовців.

Таким чином, з 01.05.2016 року, у наслідок втрати особами, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця, право на перерахунок пенсії державних службовців, звужено зміст та обсяг існуючих прав таких осіб.

При цьому, «нові правила» щодо пенсійного забезпечення державних службовців поширюються не тільки на осіб, що призначенні на державну службу після введення в дію нового правового регулювання (з 1 червня 2015 року та з 1 травня 2016 року), але й на тих, хто почав свою професійну діяльність на державній службі в період дії законодавства, що передбачало право на перерахунок пенсії державного службовця.

VI. Отже, при прийнятті нового Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 року № 889-VIII та внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення Законом України від 2 березня 2015 року № 213-VIII звужено зміст та обсяг існуючих прав і свобод певної категорії громадян.

Крім цього, склалася ситуація, відповідно до якої держава протягом тривалого строку на законодавчому рівні гарантувала право державних службовців на отримання та перерахунок спеціальних пенсій (пенсій

державних службовців). Зміни, до чинного законодавства, що є предметом цього Конституційного подання порушують принцип стабільності правового регулювання, як складової верховенства права, порушують право учасників відповідних правовідносин на законні очікування, що набуте ними на підставі чинного законодавства право, його зміст та обсяг буде ними реалізовано, тобто набуте право не буде скасоване, звужене.

На нашу думку, пункт 5 розділу III «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» від 2 березня 2015 року № 213-VIII та стаття 90 Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 року № 889-VIII є такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними).

Слід також зазначити, що Конституційний Суд України рішенням від 8 червня 2016 року № 4-рп/2016 у справі № 1-8/2016 за конституційними поданнями Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини третьої, абзаців першого, другого, четвертого, шостого частини п'ятої статті 141 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та положень пункту 5 розділу III "Прикінцеві положення" Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення" (справа про щомісячне довічне грошове утримання суддів у відставці) уже визнав положення Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення" від 2 березня 2015 року № 213-VIII неконституційними, але лише в частині скасування з 1 червня 2015 року норм щодо призначення щомісячного довічного грошового утримання відповідно до Закону України "Про судоустрій і статус суддів". Вважаємо, що правова позиція Конституційного Суду України, викладена у зазначеному Рішенні має бути також застосована і при прийнятті рішення щодо цього Конституційного подання.

VII. На підставі вищевикладеного, керуючись статтями 150 і 152 Конституції України, статтями 13, 39 і 40 Закону України «Про Конституційний Суд України»

ПРОСИМО:

1. Відкрити провадження за конституційним поданням 45-и народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 5 розділу III "Прикінцеві положення" Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення" від 2 березня 2015 року № 213-VIII в частині скасування з 1 червня 2015 року норм щодо призначення щомісячного довічного грошового утримання державних службовців та статті 90 Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 року № 889-VIII.
2. Перевірити на предмет відповідності вимогам статей 8, 19, 21, 22 Конституції України пункт 5 розділу III "Прикінцеві положення" Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення" від 2 березня 2015 року № 213-VIII в частині скасування з 1 червня 2015 року норм щодо призначення щомісячного довічного грошового утримання державних службовців та статтю 90 Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 року № 889-VIII.
3. Визнати провадження за цим конституційним поданням невідкладним і розглянути його в межах місячного строку, визначеного в частині другій статті 57 Закону України «Про Конституційний Суд України».
4. Залучити до участі в конституційному провадженні уповноважених представника суб'єкта права на конституційне подання за дорученням Залізняка Віктора Валентиновича та Крохмалюк Людмилу Петрівну.

Конституційне подання та додатки подаються в 3-х примірниках.

Додатки:

1. Витяг із Конституції України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР;
2. Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 року № 889-VIII;
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» від 2 березня 2015 року № 213-VIII;
4. Закон України «Про державну службу» від 16.12.1993 року № 3723-XII;
5. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про державну службу» 16 січня 2003 року № 432-IV;
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 17 листопада 2005 року № 3108-IV;
7. Закон України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» від 28 грудня 2014 року № 76-VIII (у редакції від 28.12.2014);

8. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» від 02.03.2015 року №213-VIII;
9. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» 9 липня 2003 року № 1058-IV;
10. Рішення Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005;
11. Рішення Конституційного Суду України від 11 жовтня 2005 року № 8-рп;
12. Рішення Конституційного Суду України від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007;
13. Рішення Конституційного Суду України від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010;
14. Рішення Конституційного Суду України від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010;
15. Рішення Конституційного Суду України від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011;
16. Рішення Конституційного Суду України від 8 червня 2016 року № 4-рп/2016.

Додаток

щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 5 розділу III «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» від 2 березня 2015 року № 213-VIII в частині скасування з 1 червня 2015 року норм щодо призначення щомісячного довічного грошового утримання державних службовців та статті 90 Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 року № 889-VIII

№ пп	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
1.	Дисаренко Р.В.	366	
2.	Гриньков О.Б.	372	
3.	Хомутчик А.О.	369	
4.	Демченко А.П.	371	
5.	Березкін С.Є.	341	
6.	Кісєєв А.І.	355	
7.	Трушев В.О.	338	
8.	Суренко А.В.	398	
9.	Ляшко М.У.	274	
10.	Мельник З.Б.	260	
11.	Пресман А.С.	337с	
12.	Бондар В.В.	389	
13.	Митко А.Р.	250	
14.	Тришкін О.М.	380	
15.	Дунин О.І.	345	

Додаток
щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень
пункту 5 розділу III «Прикінцеві положення» Закону України «Про
внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного
забезпечення» від 2 березня 2015 року № 213-VIII в частині скасування з 1
червня 2015 року норм щодо призначення щомісячного довічного грошового
утримання державних службовців та статті 90 Закону України «Про
державну службу» від 10.12.2015 року № 889-VIII

№ пп	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
16.	Опанасук В.М.	375	
17.	Бобов Р.Б.	394	
18.	Глюк А.О.	326	
19.	Драчук С.Б.	429	
20.	Драчук Ю.А.	433	
21.	Дроздик С.В.	430	
22.	Евкієв В.Н.	261	
23.	Шенюк О.Ю.	252	
24.	Шурма І.М.	186	
25.	Мартинюк В.В.	257	
26.	Савченко А.В.	244	
27.	Тісний О.Т.	164	
28.	Колеснік Д.Б.	180	
29.	Гавриш К.Ю.	246	
30.	Березин С.Д.	284	

Додаток

щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 5 розділу III «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» від 2 березня 2015 року № 213-VIII в частині скасування з 1 червня 2015 року норм щодо призначення щомісячного довічного грошового утримання державних службовців та статті 90 Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 року № 889-VIII

№ пп	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
31.	Танієв Махаббо Михайлович	181	
32.	Міршингенко Ірїї Романівна	179	
33.	Вездан Іван Іванович	259	
34.	Нечаєв О. І	185	
35.	Супруненко Олександр Іванович	414	
36.	Развождівський Віктор Георгійович	251	
37.	Госкоб Миколаємко	300	
38.	Романенко Т. Т.	358	
39.	Литвин В. М.	65	
40.	Лобач О. О	306	
41.	Алаков О. В	455	
42.	Шаноболов Ю. А	344	
43.	Туринський А. М.	377	
44.	Лебедин С. П	188	
45.	Темновна І. І	276	

Додаток

щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 5 розділу III «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» від 2 березня 2015 року № 213-VIII в частині скасування з 1 червня 2015 року норм щодо призначення щомісячного довічного грошового утримання державних службовців та статті 90 Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 року № 889-VIII

№ пп	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
46.	Трисожіюк О.А	053	
47.	Карпушов В.В.	446	
48.	Всього 47/сорок сім підписів		
49.	народних депутатів України.		
50.	Керівник		
51.	Знаходиться на		В. Мисиренко
52.			дд. 06.2017р.
53.			
54.			
55.			
56.			
57.			
58.			
59.			